

De Ververs Foundation

Citation for published version (APA):

Martens, R. (2015). De Ververs Foundation. *OnderwijsInnovatie*, 17(4), 12-14.
https://www.ou.nl/documents/40554/383618/2015_OI_4.pdf/c77fa239-1ded-a4e7-c367-0ff9db4c7b1f

Document status and date:

Published: 01/12/2015

Document Version:

Peer reviewed version

Document license:

CC BY

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

<https://www.ou.nl/taverne-agreement>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

pure-support@ou.nl

providing details and we will investigate your claim.

Downloaded from <https://research.ou.nl/> on date: 05 May. 2023

Open Universiteit
www.ou.nl

De Ververs Foundation

Martens eindigt het jaar positief: de door hem zo vurig gewenste vraaggestuurde samenwerking tussen onderwijs en onderwijsonderzoek lijkt namelijk eindelijk door te breken. Bovendien komt er steeds meer ruimte voor leraren en enthousiastelingen die het heft in eigen hand nemen en vanuit hun eigen professionaliteit aan de slag gaan met onderwijsinnovatie. En dat stemt tot optimisme en geeft vertrouwen voor de toekomst.

Rob Martens

Reacties op dit artikel
naar: rob.martens@ou.nl

In deze donkere decembermaand, met name rond de feestdagen, hebben wij de neiging elkaar te troosten met surprises, cadeaus, optimistische kerstgedachten en gelukkige nieuwjaarswensen. In dat kader leek mij hier een artikel met een positieve grondtoon op zijn plaats.

Terugkijkend op het afgelopen jaar hebben mijn opinieartikelen in dit tijdschrift namelijk vaak een wat negatieve inslag gehad. De pers houdt daarvan en pikte sommige dingen op die ik hier ter discussie stelde, zoals bijvoorbeeld het afschaffen van het eindexamen. Met mijn kritische toon sta ik overigens niet alleen; veel mensen die over onderwijs en onderwijsonderzoek schrijven, hebben iets te klagen. Over de bestuurscrisis in het onderwijs bijvoorbeeld, of over de bureaucratie, de alsmaar verdergaande bezuinigingen op onderwijsonderzoek, de uit de hand gelopen publicatiedrift, het verlies van contact tussen onderwijspraktijk en onderwijsonderzoek, enzovoorts. Een vaak terugkerend onderwerp in die discussies is het gebrek aan visie en vernieuwingskracht, terwijl het onderwijs daar toch zo hard aan toe is. Dikwijls heb ik betoogd dat het (OCW)beleid dat op ons onderwijs wordt losgelaten gebaseerd is op een neoliberale, 'autistische' en overgesimplificeerde economische theorie die geen rekening houdt met fundamentele menselijke psychologische basisbehoeften, zoals de behoefte aan autonomie en sociale verbondenheid.

Mensenwerk

Zoals gezegd is de toon in dergelijke stukken vaak wat negatief geweest. Maar het positieve nieuws is dat het langzaam aan de goede kant opgaat; er ontstaat een ander denken over (onderwijs)onderzoek, een denkwijze waarin de doorgeslagen en tot fraude en schijnwetenschap leidende competitie op publicatiepunten niet meer centraal staat. Vaak heb ik betoogd dat onderwijs geven en onderwijsonderzoek bedrijven mensenwerk is dat intrinsiek, vanuit het hart moet gebeuren. En niet omdat men op een of ander lijstje wil staan, bang is voor de inspectie, of in een moedeloos makende competitie met collega's onderzoeksvoorstellen moet schrijven met, hooguit, tien procent kans op honorering. In het recente verleden werden mijn collega's steeds verder weggeleid van de onderwijs-

praktijk. Daarbij werd het gezonde verstand verdrongen door procedures, verkeerde lijstjes en nóg meer procedures. Inderdaad, de vergelijking met het Fyra-debacle dringt zich op.

Doorbraak

De vraaggestuurde samenwerking tussen onderwijs en onderwijsonderzoek die nu gepropageerd wordt - denk hierbij aan de consortia voor onderwijsonderzoek van het NRO, de academische werkplaats, kennisateliers, enzovoorts - en die zo lang op zich heeft laten wachten, lijkt nu eindelijk door te breken. Waarmee misschien wel de renaissance voor onderwijsonderzoek wordt ingeluid. Er lijkt ook steeds meer ruimte te zijn voor leraren die het heft in eigen hand nemen vanuit hun eigen professionaliteit. Terugkijkend zijn er heel wat initiatieven en organisaties geweest die de weg gebaad hebben voor deze ontwikkeling. Denk bijvoorbeeld aan de 'Expeditie durven delen doen' van Sietske Waslander, Leraren met lef, NIVOOZ, hetkind.org, het vraaggestuurde onderwijsonderzoek van het wetenschappelijk Centrum voor lerarenonderzoek, Operation Education, en last but not least de Ververs Foundation.

Die laatste kent u waarschijnlijk niet. En dat is jammer, want in de Ververs Foundation gebeurde zo ongeveer alles níet wat er zo mis was rond onderwijsonderzoek en onderwijsvernieuwing. In het kader van de feestmaand is dit een initiatief waar je goede zin van krijgt. Leest u maar eens mee.

Eerste liefde

Ik begin bij het einde. Dat klinkt erger dan het is, want aan alle goede dingen komt nu eenmaal een eind. Op vrijdag 30 oktober jongstleden werd de Ververs Foundation in een mooie bijeenkomst in het al even mooie Paushuize in Utrecht opgeheven. En werd er teruggekeken op de impact die de stichting heeft gehad. Meer over de stichting kunt u op de website www.verversfoundation.nl lezen, ik vat hieronder even kort samen.

De Ververs Foundation werd opgericht in 2000 en heeft dus vijftien jaar bestaan. Mijndert Ververs, de oprichter van stichting vertelt daarover in het eenmalig uitgegeven Ververs

Foundation Magazine: "Na mijn loopbaan in het bedrijfsleven besloot ik, in overleg met mijn vrouw, een gedeelte van het kapitaal verkregen uit toegekende aandelenopties te besteden aan mijn eerste liefde, het onderwijs. Ik was tenslotte ooit begonnen als docent schei- en natuurkunde op een gymnasium. Een leraar die het wat anders deed dan anderen, in de hoogste klassen soms in maart al door de stof van het hele schooljaar heen was en dan andere dingen deed, zoals biochemieprojecten."

Mijndert Ververs veranderde van carrière en werd uiteindelijk bestuursvoorzitter van Wolters-Noordhoff, wat hem de financiële mogelijkheden bood om zo'n vijf jaar na zijn pensionering een fonds met een aanzienlijke hoeveelheid middelen in het leven te roepen. Bescheiden en handelend vanuit het intrinsieke motief dat onderwijs beter kan: "Ik wilde met het geld dat ik had verworven iets doen dat maatschappelijke betekenis had." Dat is nog eens andere koek dan langs de zijlijn gaan staan en gemakzuchtig commentaar leveren op onderwijsvernieuwing, zoals we dat zo vaak gezien hebben de afgelopen jaren.

Mijndert Ververs realiseerde zich vijftien jaar geleden al dat ict in het onderwijs een blijvertje was en dat het ontkennen daarvan is als vechten tegen de opkomende vloed van de zee. Het idee werd daarom al snel dat er een stichting moest komen die zich zou richten op ict en onderwijs. De Ververs Foundation was geboren. Ict kwam in die tijd sterk op en velen voelden dat dit het onderwijs tot op de grondvesten zou gaan veranderen. Er zou een nieuwe maatschappij ontstaan en de vraag was wat daarvan de gevolgen zouden zijn voor het onderwijs. De stichting zocht daarom nauwe samenwerking met onderwijsonderzoekers en dan vooral diegenen die er blijk van

gaven te snappen dat onderwijsonderzoek iets anders is dan vanaf een ivoren toren dingen naar beneden roepen. De onderwijsonderzoekers van de Universiteit Twente, met boegbeelden zoals de hoogleraren Tjeerd Plomp en Jan van den Akker, waren de juiste keuze. Zij waren immers op dat moment al sterk bezig met design-based research: onderwijsonderzoek in samenwerking met de praktijk en vaak gericht op het toepassen van ict.

Mensenkennis

In de stichting werkten veel mensen, vrijwel allemaal op vrijwillige basis. Er waren geen ingewikkelde aanbestedingsprocedures, noch was er sprake van een moedeloos makende competitie. Mijndert Ververs vertrouwde, denk ik, vooral op zijn mensenkennis getuige het volgende citaat: "... er op het gebied van onderwijsvernieuwingen individuen zijn die hun nek durven uitsteken. En daar moet het van komen. Organisatie en structuur van het onderwijs zijn belangrijk, maar onderwijsvernieuwing komt van mensen die werkelijk betrokken zijn bij opvoeding en onderwijs."

Er werden tal van projecten opgezet. Veel van die projecten bestonden uit het onderzoeken van mogelijkheden om computers een geïntegreerd onderdeel van het curriculum te maken. Zo werd onderzoek gedaan naar de inhoud van het rekenonderwijs, werd een multimediale leeromgeving taaldidactiek opgezet en werd er bijvoorbeeld door onderwijsonderzoekers als Ellen van den Berg gewerkt aan een classificatiesysteem voor digitale leermiddelen. In samenwerking met het Freudenthal Instituut werden computerprogramma's voor de groepen 7 en 8 gemaakt die dynamische grafieken mogelijk maakten. Daarmee konden leerlingen zelf veranderingen

en samenhangen analyseren. De nu zo vaak genoemde 21st century skills werden vanuit de Ververs Foundation als een van de eersten - soms nog onder andere namen - onder de aandacht gebracht. Er werd gepleit voor een nationaal debat met het rapport 'De toekomst telt', dat terugkijkend volgens de auteurs misschien iets te vroeg kwam, maar inmiddels qua gedachtegoed door staatssecretaris Dekker volledig is overgenomen. Beter laat dan nooit. Trouwens, ook de eerder genoemde Operation Education die nu - terecht - zo'n furore maakt, ontving in het begin al een financiële bijdrage van de stichting.

Aanmoedigingsprijs

Sommige van de genoemde vernieuwingen hadden misschien niet helemaal de impact die aanvankelijk verondersteld werd. Ook waren er in het begin vaak technische problemen en door de snelle ict-ontwikkeling waren enkele initiatieven al verouderd voor ze goed en wel geïntroduceerd werden. Een steeds belangrijker onderdeel van de stichting werd daarom het uitreiken van awards. Wat minder techniek en platforms dus en wat meer gericht op de mensen. Terugkijkend zegt Ververs daarover: "Als ik het opnieuw zou moeten doen, zou ik vele jaren vooral prijzen uitreiken aan goede initiatieven. Daarmee kun je mensen ondersteunen, dingen mogelijk maken, mensen en projecten kansen en aandacht geven."

Zulke prijzen waren bijvoorbeeld de aanmoedigingsprijs. Leerlingen van het Da Vinci College bedachten de onderwijspiramide, "waarbij docenten ons vanuit verschillende onderwerpen naar actuele onderwerpen leerden kijken", zo kijkt een van de toenmalige leerlingen en initiatiefnemers, Fabian Dangremont, in het magazine terug. Een ander voorbeeld van een ontwikkeling die in een vroeg stadium sterk de wind in de rug kreeg door het winnen van een Ververs-award is de zogenaamde 'Maker Movement'. Initiatiefnemer van de FABklas, Arjan van der Meij, weet zeker dat leerlingen veel gemotiveerder zijn als ze zelf mogen kiezen wat ze doen en vooral wat ze maken, in plaats van iets van buiten leren waarvan je het nut niet inziet. Ook dit initiatief is inmiddels omarmd door politiek en bedrijfsleven en Van der Meij is niet bescheiden in zijn

ambities: "Ik hoop dat uiteindelijk elke school in Nederland een FABklas heeft."

Dan is er nog het inmiddels iconische onderwijsconcept rond vergaande personalisering van het voortgezet onderwijs dat onder de naam Agora bij de Roermondse school Niekée in zijn onzekere opstartperiode een morele duw in de rug kreeg door de Ververs-award. Maar er zijn veel meer mooie voorbeelden. Meer dan ik in dit artikel kan bespreken, van de weekendschool tot webquests.nl.

Te bescheiden

Wie dit alles terugleest, kan niet anders dan onder de indruk zijn. Het is goed om ons te realiseren dat wat de Ververs Foundation propageerde en mogelijk maakte, onderwijsvernieuwing vanuit het hart en onderwijsonderzoek dat écht samenwerkt met de praktijk in plaats van elkaar te (moeten) beconcurreren, het doelgericht op zoek gaan naar vernieuwing vanuit het idee dat ict een enorme impact heeft, nu allemaal vanzelfsprekend lijkt. Maar dat was het vijftien jaar geleden niet. Ik denk daarom dat Ververs veel te bescheiden is als hij terugblijkt: "Mijn verwachtingen heb ik moeten bijstellen. De mensen in het bestuur van de Ververs Foundation en andere enthousiaste mensen eromheen zetten zich zo enorm in, besteedden geheel vrijwillig veel tijd aan hun werkzaamheden en ik had het hun zo graag gegund dat we iets meer hadden bereikt."

Terugkijkend was het juist zo ongelooflijk raak wat de stichting gedaan heeft. Ze heeft zo vaak op precies het juiste knopje gedrukt dat haar impact waarschijnlijk - hoewel impliciet - veel groter is geweest dan de verzameling van projecten doet vermoeden. De Ververs Foundation heeft de juiste mensen geholpen en ze heeft mensen geraakt. Dat was de kern. Neemt u daarom onder de kerstboom de gedachte mee die Mijndert Ververs zelf aan het einde van zijn stichting meegaf: "Ik kan alleen maar hopen dat er een nieuwe 'mecenas' opstaat die zich durft in te zetten voor onderwijsvernieuwing. Er valt nog zoveel te doen."

